

Anssilan Konttureiden kotitalo itsenäisyyspäivänä 50-luvulla

Joulumuisteloja lapsuusajoilta Ilomantsissa

Näin kypsiin kymmeneen ehtineenä saanen muistella menneitä liki kuudenkymmenen vuoden takaa. Samanlaiset perinteet oli varmaan teistä monella itseni ikäisellä lasna ollessa. Tuolloin Ilomantsissa oli Jouluna aina runsaasti lunta ja yleensä myös pakkasta.

Kuusenhaku

Joulukuusenhaku Anssilan metsästä oli perinteinen seikkailu. Isä Ville totesi, että hän tekee joulukuusen vaikka heinäseipästä kunhan tuomme tuuheat ja vankat oksat. Siinähan sitä haastetta oli kerrakseen. Parhaimmillaan kuusen etsintään meni pari päivää. Olimme taas kerran Risto-veljeni kanssa Ansalan Sakun mukana kuusta etsimässä, tällä kertaa oikein hevospelissä. Meille veljeksille tuli jostain hiukan erimielisyyttä ja niinpä Saku nykäytti Vappu-tammalla rekeä niin, että putosimme Ripen kanssa kyydistä. Saku ei ollut kuulevinaan kun huusimme yhteen ääneen, että odota tipahdimme kyydistä. Kilometrin kahlaaminen hangessa sai veljekset yksimieliseksi kuusen valinnasta. Joulurauhan merkityksenhän Saku halusi meille opettaa ja oppi meni tällä kertaa perille.

Joululeivonnaiset

Katri-äidin leipomat piparkakut, joulutähdet ja -tortut sekä hiivaleipä kuuluivat Jouluherkkuihin puhumattakaan erilaisista laatikkoruuista. Suurta herkkua oli myös maistaa aaton aaton yönä leipäkuorta, jonka sisäpintaan kinkun läski oli palanut kiinni. Kinkkuhan paistettiin tuohon aikaan leipätaikina kuoressa.

Anssilan Bertta-tädin leipoma, juuri uunista otettu ruisleipä, josta sain kannikan jonka koversin peukalolla ja täytin juuri kirnutulla suolaisella vettä helmeilevällä voilla on myöskin unohtumaton makunautinto, jollaisesta ei tänään enää pääse nauttimaan. Mansikkamehu ja sokerikakku olivat myöskin Bertta-tädin herkkutarjoiluja, joista me lapset pääsimme osalliseksi joulunpyhien aikaan vieraillessamme Anssilassa.

Koulun Joulujuhla

Kansakoulun joulujuhlasta on jäänyt mieleen yhteislauluna laulettu virret *Enkeli taivaan ja Maa on niin kaunis*. Jouluaiheinen näytelmä kuului vakio ohjelmistoon ja tilaisuuden päätteeksi kaikille jaettiin suuri pulla, jonka saimme nauttia mehumukin kera ennen kuin joulutodistukset jaettiin ja kotimatka alkoi.

Aattoperinteet

Aaton askareisiin kuului kuusen sisälle tuonti ja koristelu samalla kun kuunneltiin radiosta Joulurauhan julistusta Suomen Turusta. Iltapäivän hämärässä käytiin haudoilla sekä vanhalla että uudella hautausmaalla tervehtimässä poisnukkuneita kynttilöin ja tulppanein ja kierroksen lopuksi vielä sankarihaudan kunniavartion katsastus ja kunnianosoitus sankarivainajillemme kuuluivat perinteisiin menoihin.

Joulusauna

Isä-Ville kertoi, että sota-aikana korsusaunassa vastottiin katajavastalla koska koivuvastaa ei ollut saatavilla. Pitihän sitä kokeille meidän muksujenkin. Kun katajavastan antoi hautua tulikuumassa vedessä noin tunnin ajan ennen löylyttelyä, se todella tuntui pehmoiselta vastoessa. Löylyn lomassa käytiin tekemässä enkelin kuvia pehmeään hankeen ja sitten tietysti puettiin puhdasta ylle.

Jouluateria

Saunan jälkeen oli vuorossa perinteinen jouluateria kinkkuineen ja lipeäkaloineen ynnä muine lisukkeineen ja juomineen. Riisipuuro oli tietenkin jälkiruokana ja jännitysmomenttina oli kenelle puuron joukossa ollut manteli sattuu osumaan.

Joulupukki

Joulupukin vuoro oli tulla vierailulle myöhään illalla ruokailun jälkeen. Me lapset uskoimme aika kauan Joulupukkiin, kunnes kerran Ripen kanssa menimme ulos katsomaan pukin ajopeliä. Pukki oli tullut hevosella ja juuri kun me kurkistimme ovenraosta ajoreessä odotellut tonttu tarjosi pukille lasipurkista kiljua ja samalla pukin asun alta vilkahti vääpelin kauluslaatat. Niinpä totesimme, ettei se ollut mikään oikea pukki vaan rajamies. Tuohon aikaan Rajavartiosto huolehti myöskin pukkivalvelusta niin kuin monesta muustakin kyläläisten tarpeesta.

Joulukirkko

Kello löi jo viisi, lapset herätkää. Kuulen vieläkin aisakellojen ja kulkusten kilinän kun isännät ajoivat kilpaa Joulukirkkoon ja kirkonmenojen jälkeen taas kotia kohti. Todelliset hevosvoimat jylläsivät ajorekien vetureina.

Tapanin päivän hevosajelu

Ehkä odotetuin Joulun ajan tapahtumista oli se kun Eero-setä tuli Anssilasta juoksija ori Juhella hakemaan meidät Tapanin ajelulle, joka yleensä suuntautui Heinävaaran Konttureille. Tästäkin opettavainen tarina. Olimme Ripen kanssa naapurimme Eskelisen ulkoportailta menossa kyläilemään kun kuulimme Katri-äidin huutelevan meitä nimellä. Yhteistuumin totesimme, että äiti huutaa meitä kotiin ja olimme siis kuulematta. Kun myöhemmin tulimme kotiin äiti kertoi, että Eero-setä olisi halunnut viedä meidät hevosajelulle Heinävaaraan. Arvaa harmittiko!

Rauhaisaa Joulun aikaa menneitä muistellen ja Hyvää tulevaa vuotta 2009

Pekka